

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

3 Tunc nsi consensum dederit: reliquo benè nubit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Rege quæstia est in iure dejectam, & vi coactam falsum contra se composuisse piaculum. Nam eo tempore ad Apostolicam sedem libellum appellacionis suæ misit, in quo non quidem adhuc confessam, sed ut contra se falsum diceret crimen, cogi sese innotuit: insuper subiungens: [Quod si amplius compulsa fuero, scitote non veritate, sed timore mortis, & evadendi studio (quia aliter non possum) quod voluerint, dicam. Vos tamen meminerit estote mei hæc vobis insinuantis.] Unde vobis præcimus, ut cum eadem Thietberga ad condicendam synodum, sicut statimus, advenit, causam eius diligenti examinatione tractetis: & si ei obijciatur, quod illa se crimine aliquo admisisse confessam fuisset, & e contra illa violentiam se pertulisse proclamaverit, vel si inimicos iudices illos sibi fuisse testata fuerit, tunc illud renovetis iudicium secundum æquitatis normam, ut iustitiæ mole non opprimatur.

I. ¶ In communitario.] Hæc verba videntur accipienda quasi pro iudice, & sicut a ceteris: ut indicetur caput hoc sponsum esse ex communitario, quod Nicolaus legatus fuit Rodaldo Portuensi, & hanc Hinclepsi Episcopi dederit. Nam totius capituli verba sunt ipsius Nicolai legati monenti, quomodo se in ea causa geri debent. Datum vero ab eo fuisse communitarium huic ipsi legato, Nicolaus in epistola ad Episcopos in Convivium congregatos, in appendice bibliothecæ SS. Patrum testatur his verbis: Porro, quid de Lotam uxoris consulerimus (quoniam & de hoc soluto scriptis prefatus sum) in epistolarum nostrarum, quas per fratres & Coepiscopos nostros, Rodaldum & Joannem in Galliam misimus, poteritis exemplaribus reperire. Quæ videlicet exemplaria una cum communitario, quod præfatus fratribus nostris pro hæc eadem causa ad Lotarium Regem missis dedimus, per fratrem & Coepiscopum nostrum Odonem vestrae sanctitati transmisiimus.

¶ Cum necetam] Hæc verba non sunt hoc loco apud Ivo-
nam, sed quædam superius posita illa verba, admisisse se dicit, multa
interponitur, in quibus hæc continentur, licet alio ordine. Sed
in ipsam non est mutatum.
In auctoritatibus evidenter ostenditur, quod nisi libera voluntas,
nulla est copulata alicui.

QUÆSTIO III.

¶ Videtur post partum sponsonem alius habere non va-
leant, auctoritate Eliberitani concilii, c. 4. monstratur.
quæ dicitur.

C. I. ¶ De parentibus qui fidem frangunt
sponsaliorum.
¶ Qui a parentibus fidem frangerit sponsaliorum, tri-
censim tempore abstineat se a communione. Si tamen
idem sponsus vel sponsa in illo gravi crimine non a fite-
rim deprehensi, excusati erunt parentes. Si vero in eodem
fuerint vitio, & polluerint se consentiendo, superior sen-
tentia servetur.

¶ Non fuerint] In originali legitur sine negatione, itemq; a
quod fuerint, a quo præterea abest dictio, illo, scilicet, habet, in gra-
vi crimine fuerint deprehensi.

Ecce quid non licet parentibus sponsalia filiorum suorum fran-
gere. Verum hæc de illis intelligendum est, quæ illorum consensu
concluduntur.

CAUSA XXXIII.

¶ Vidam vir, cum non haberet uxorem, quandam
meretricem sibi conjugio copulavit, quæ erat ste-
rilis, nepis ingenui, filia originarii: quæ cum
Pater alij vellet tradere, hinc avus eam copula-
vit, causa fetus incontinentie. Deinde hic pa-
trientia dicitur, ex ancilla propria filios sibi quære re cepit. Post-
ea.

ea de adulterio convictus & punitus, quandam rogavit, ut vi uxorem opprimeret suam, ut sic eam dimittere posset: quo facto quan-
dam infidelm sibi copulavit, ea tamen condicione, ut ad Christianam religionem transiret.

1. Hic primum queritur, an meretricis licite ducatur in uxorem.
2. Secundo, an ea, quæ causa incontinentie ducitur, sit conjuncta appellanda.
3. Tertio, cuius arbitrium aliqua sequatur; an liberi avi, an originarii patris.
4. Quarto, si vivente uxore liceat alicui filios ex ancilla quæ-
rere.
5. Quinto, si ea, quæ vim patitur, pudicitiam amittere compro-
betur.
6. Sexto, si adulter adulteram posse dimittere.
7. Septimo, si vivente dimissa, aliam possit accipere.
8. Octavo, si infidelm sub præmissa condicione liceat alicui fide-
lum in conjugem ducere.

QUÆSTIO I.

¶ Quod autem meretrix in conjugem duci non debeat, mult-
tu auctoritatibus & rationibus probatur. Illa enim
quæ adulterum copulatur, nisi post peraltam peni-
tentiam, in conjugis consortio retineri non debet.

C. I. ¶ Patronus turpitudinis est, qui uxorem suam adulteram dimittere
voluerit.

Unde Ioannes Chryostomus, [id est, auctor operis imper-
fecti] homilia 32. ait super Matth. v. 19.

Sicut a crudelis est, & iniquus, qui causam dimittit, sic
fatus est, & iniustus, qui retinet meretricem. Nam
patronus turpitudinis eius est, qui crimen celat uxoris.

C. II. ¶ Causa fornicationis non dimittat uxorem,
non tamen alteram ducat.

Item Hicronymus in comm. ad c. 19. Matth.

Dixit b. Dominus in Evangelio: [Quicumque dimi-
serit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit,
merchatur: & qui dimissam duxerit, merchatur.]
Sola fornicatio est, quæ uxoris vincat affectum: imo,
cum illa unam carnem in aliam diviserit, & se fornicatio-
ne separaverit a marito, non debet teneri, ne virum quo-
que sub maledicto faciat, dicente scriptura e. [Qui adul-
teram tenet, stultus & impius est.] Vbiunque est igitur
fornicatio, vel ad fornicationis suspicio, libera uxor di-
mittitur. Et quia poterat accidere, ut aliquis calumniam
faceret innocenti, & ob secundam copulam nuptiarum
veteri crimine impingeret, sic priorem dimittere iubetur
uxorem, ut secundam prima vivente non habeat.

C. III. ¶ Sola viri fornicatio uxorem maculat.

Idem in epistola Pauli ad Corinthios 1. c. 6. [in e
glossa ordinaria.]

¶ In conjugio quis positus quæcunque peccata fecerit, non
propriam insulant conjugem: sed fornicatio uxorem
coquinat; ut jam non sit viro suo licita, sed quasi adul-
tera.

C. IV. ¶ Qui uxorem suam dimittere adulteram
voluerit, duobus annis peniteat, si ei debi-
tum reddiderit.

Item Ioannes Chryostomus.

¶ Si quis uxorem suam invenerit adulteram, &
postea deinceps plaquerit habere eam in matrimo-
nio, duobus annis peniteat, ideo quia cum a dultera com-
missus sit, quæ adhuc crimine suo non est purgata: aut

a. Sent. 4. dist. 31. Ivo p. 8. c. 23. Pann. 1. 7. c. 8. b. Isidorus
de ecclesiastic. offic. l. 2. c. 19. Sent. ibid. Ivo p. 8. c. 43. Pann. 1. 7. cap. 7.
c. Proverbia. d. et. c. e. Glossa ord. ad eundem locum
Matth. in conc. Florentiensi, c. 10. Ivo p. 8. cap. 42. f. al. ad alie-
tatum.